

Ozir po domovini.

Na Snežnik

smo napravili izlet Ivan Tisen, Lojze Steinmetz in jaz v nedeljo 9. dne t. m. Odpeljali smo se tedaj v soboto zvečer ob 9. uri z mešanim vlakom iz Ljubljane in bili smo na Rakeku ravno ob polnoči. S popred naročenim voznikom se od tod ob 2. zjutraj odpeljemo čez Cerknico in Lož in tako bili smo že ob pol 5. uri v Starem trgu pri Kocavzu. Noč je bila izvrstno lepa in svetla. Že ko smo se proti Ložu peljali, nas je 5336 čevljev visoki Snežnik na-se vabil. Ker pa tudi jutro bilo je prav lepo, bilo je pričakovati prav ugodnega dne, in tako je tudi bilo. Naš prijatelj v Ložu, poskrbevši nam voznika in druge potrebščine, tudi na vodnika za na hrib ni pozabil, in tako nas samo še zajutrnka malo počakavši voznik z vodnikom vred še do Šneperške grajščine potegne.

Ravno ob 6. uri smo začeli peš v hrib koračiti in prišli smo kmalu v veliki gozd. Pot je dolgo časa kolovozna za les, posebno je veliko dogarjev v gozdu, ki doge delajo. Prišli smo v dveh urah in pol na lepi Dol, kar tu zasledimo medvedove in volkove stopinje, ktere so bile tisto noč gotovo malo pred nami storjene; al vodnik nam je rekel, da se nam ni treba nič bati, ker medved, ko se daní, v svoj brlog zleze, in le zopet, ko se dobro zmračí, si gré živeža iskat. Kmalu potem nam vodnik naš pokaže zapuščeno dogarsko kočo, v kateri sta dva brata delala, kjer pa je starejši brat mlajšega s sekíro po glavi mahní, do smrti ubíil in tam zakopal.

Kmalu potem se pot iz kolovoza na desno v hrib obrne, in tako smo hodili še eno uro do mezališča, kteremu se tudi „pri studentu“ pravi; ondi pa ni nobenega izvireka, ampak le v deževnem vremenu se voda v blatno jamo zateka. Tu je tudi gobarska kočá.

Po tri ure in pol prav hitrem hodu trebalo je počítka in povžitka; oba sta se nam jako dobro prilegla, samo vode je manjkalo. Pol ure počivavši, odrinemo spet naprej čez „Gasperjev hrib“ memo velike dogarske kočé.

Tu, po navadi lovci ali drugi turisti prenočé; kajti zmirom se ta izhod na dva dni dela, naprej čez hrib „nova Krašnja“ in prišli smo ob 11. uri iz gozda na prvi robček Snežnika, kjer nas je vstrašil veliki brkasti jastreb. (Kon. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *Koliko je kolek (štempelj) samo v Avstriji brez Ogerskega državi nesel preteklo leto 1870?* — Nič manj kakor 12 milijonov in 689.728 gold., po takem za 314.574 gold. več kakor poprejšnje leto 1869., in to večidel za kolekove marke, za ktere se je skupilo 11 milijonov in 384.770 gold., in za kolek časnikov 826.934 gold. Vrh tega so se skupili na davščinah za predplačila, za asekuracijska pisma, za karte vožnjá itd. 3 milijoni in 91.729 gold., tedaj memo poprejšnjega leta za 236.414 gold. več. Po takem znaša ves štempeljsk dohodek 15 milijonov in 781.417 gold.

* *Letina na Francoskem*, ktera, kedar je slaba, je ogerski žitni kupčiji na dobiček, bode letos prav dobra. Kmetovalci so več žita sejali, kakor se je mislilo zarad vojskinih homatij, ktere jih niso toliko ovirale kakor je bilo misliti. Po takem ne bodo mnogo žita potrebovali iz družih dežel. To pa je za nas dobro,

* *Obrtnijska in umetnijska razstava v Celovcu*, ki se je h koncu minulega meseca začela in se bode sklenila 16. t. m., je — kakor „Besednik“ piše — izvrstna

in zanimiva. Nahaja se v prvem razredu 1304 raznih obrtnijskih in rokodelskih pridelkov iz sedanosti in preteklosti; drugi oddelek obsega mnogovrstne spomenike, mize itd. iz domačega marmeljna, kipe in odtise iz mavca, sita, vrvi in mreže. Tudi sloveči koroški rudniki in fužinarji so razstavili pri tej priliki obilno rudniških in fužinskih pridelkov, ki jih dosti občudovati ne moremo. — Kar zanimiva vsacega obiskovalca, to je neka cerkvica iz lipovega lesa, 7' 6" visoka, 2' 9" široka, ki jo je pred 400 leti nek mih v Moličah izrezal in dodelal v 10 letih, kakor se pripoveduje. Izdelana je ta cerkvica — med ljudstvom znana pod imenom „frfovž“ (tičnik), — čisto gotično.

* *Družba sv. Mohora*. Kakor doslej vsako leto, pridobila si je družba tudi tekoče leto dosti novih udov po raznih stranéh slovenske domovine. Lansko leto je bilo vseh družnikov 16.165, letos je število narastlo na 17.388; tedaj je 1223 više od lanskega. Po raznih škofijah se razdeli število tako-le: goriška nadškofija šteje letos 2067, krška škofija 1736, lavantinska škofija 6280, ljubljanska škofija 6028, tržaškopoperska škofija 895, senjska škofija 114, poreška škofija 87, zagrebška nadškofija 98, sekovska škofija 61, videmska nadškofija 9, po raznih drugih škofijah je še 9 udov.

Dopisi.

Iz Koroškega. (*Tabor na zgornjih Buhlah*) je dovoljen. Okličemo tedaj sledeče vabilo:

„Slovinci! mili bratje! Star pa resničen pregovor pravi: „Do tretjega rado gré!“ — Dvakrat že smo se lani zbrali koroški Slovenci, zbrali pod milim nebom na taborih na Bistrici in v Žopračah, zbrali se od vseh vetrov; bilo nas je gotovo nad 15.000 rodoljubov skupaj na obeh taborih. V lepem spominu še sta ta tabora nam vsem, ostaneta pa tudi res pomenljiva, da, neprecenljiva za vse nas Slovence. Zakaj prvičkrat smo skupno in javno v tako ogromnem številu stopili pred svet, stopili „v kolo k bratom Slavjanom“, navdušeni smo sprejeli misel, da v eno politično celoto združimo se z narodom, ki poldrugi milijon duš šteje po Štajarskem, Kranjskem, Goriškem, Tržaškem in Isterskem; odkritosrčno smo izrekli svoje želje, svoje potrebe in svoje težave, pokazali, kje in kako nam se slaba godí, pa tudi dokazali, kako mogoče zljajšati si svoje stanje ter pripomagati si k boljši, veseliši prihodnosti. Ne tedaj, da bi delali polom, delali komu krivico, sošli smo se na taborih, ampak da prijateljsko pogovorimo in dogovorimo se o svojih zadevah in pravicah; mirno smo se sešli, mirno in pohlevno spet se razšli. Zato — po stari, lepi šegi naših prededov — zbrati hočemo se v tretje ravno tako mirno in pošteno. Pravico k temu že imamo; s pismom 7. julija 1871. l., št. 5378, dovolilo nam je sl. c. kr. okrajno poglavarstvo v Celovcu napraviti tabor:

10. nedeljo po binkoštih, to je, 6. avgusta t. l. ob pol štirih popoldne pri gosp. Štefanu Primožu, po domače Riznarju na zgornjih Buhlah ($\frac{1}{4}$ ure komaj od božje poti pri Devici Mariji v Dolini in ravno tako blizo železno cestne postaje „Grafenstein“); dovolilo nam je pri taboru pretresovati sledeče stvari:

1. Ktere pravice smo Slovenci že dosegli? katerih nam je še treba in kako jih mogoče postavno doseči?
2. Pretresuje se „spomenica“, ki jo je slov. politično društvo „Trdnjava“ predlagala visokemu c. kr. ministerstvu in se potem izreče, ali se ta peticija sprejame in potrdi po vsem in posameznem njenem zapopadku, ali ne?

3. Kako gré obnašati se volilcem pri raznih volitvah, na primer v deželni zbor, šolski svet itd.?

4. Ali in kako napravijo se tudi na kmetih samo-svoje zavarovalnice in posojilnice?

Na noge tedaj, Slovenci! Hajdimo na tabor vsi, kar nas je rodoljubov po dragi nam domovini, bodi-si gospodje ali ne, kmetje ali rokodelci, gospodarji ali posli, stari ali mladi, hajdimo vsi, katerim je količko le mogoče za to nedeljo zapustiti svoj dom, zlasti mi, ki nimamo daleč k taboru, kakor iz Celovškega, Velikovškega, Pliberškega okraja, iz Doberlevasi in vse njene okolice, iz spodnjega in zgornjega Roža itd. Slavnoznani gospodje govorniki obljubili nam so pri taboru govoriti o zgor omenjenih točkah. Zato na noge, Slovenci! Nikar ne glejmo na krajcarje, ki jih o tej priliki mogoče na potu bomo potrošili; pri taboru, se vé da, beliča ni treba. Komur poljubi se, za polovico boljši kup po železnici lahko pripelje se do Grabštajna in ravno tako potem spet nazaj. V ta namen naj se le vsak na železnocestni postaji, kjer plača voznino, s posebnim lističem spriča, da hoče k taboru. Lističe take bode taborski odbor rodoljubom razposlal na vse strani; pri njih ali pa v Celovcu pri tamošnjih slovenskih gospodih naj se vsak taborit o pravem času oglasi.

Slovenci! ne vdajmo se! hajdimo na tabor! Prijazno vas vabimo tukaj podpisani.

Na zgornjih Buhlah blizo železnocestne postaje Grabštajn 14. julija 1871.

Janez Krasnik,

predsednik taborskega odbora, in drugi.

Iz Celovca. Prav žalostno novico imam naznati „Novicam“, da včeraj 15. dne t. m. je naš prof. A. Umek, vrednik „Besednika“, po dolgi bolezni na prsih umrl, in da jutre bode njegov pogreb. Na kmetih pri Velkovcu, kjer je že nad dva meseca bival, ni našel zdravja. Naj izvrstnemu rodoljubu bode zemljica lahka!

Izpod Nanosa 13. julija. (Kako „Tagblatt“ statistiko na meh odera.) „Tagblatt“ v listu od 1. dne t. m. skuša svojim bralcem s statistiko dokazati, da domačim ne prikrajšuje kruha privala tujcev v „obljubljeno deželo prvakov“, ampak da so ravno Kranjci (Slovenci) tisti, ki se v veliki večini posebne olike, spravljalivosti in dobróti v ptujih deželah tistih napivajo, katerih kruh vživajo. „Rechenmeister Tagblatt“ pravi namreč, da je 26.722 Kranjcev, ki živijo v ptujih deželah, pa le 9127 tujcev je, ki na Kranjskem prebivajo. Če „Tagblatt“ ne vé ali pa v svoji enostranski kratkovidnosti noče vedeti, moremo mu pa mi povedati, da v statistiki, po svoje razloženi, tudi številke lažejo. Znana mora „Tagblattu“ biti postava od 29. sušca 1869. leta o popisovanju ljudstva. Vsled te postave so šteti k domačim našim prebivalcem ne le samo taki, ki imajo v občini, kamor spada tisti kraj, domovinske pravice, temuč tudi tisti ondi bivajoči avstrijski državljani, od katerih domovinstvo ni znano. — Po postavah o domovinstvu se štejejo in popisujejo med domačine in so zadnjič tudi povsod kot domačini z družinami vred popisani vsi tisti nepričujoči, ki so kedaj na Kranjskem kot državni služabniki stanovali, o katerih pa ni dokazano, da bi si bili kje drugej domovne pravice pridobili, in vsi v trdni službi stoječi uradniki dvorni, državni, deželni in javnih zalogov, brez razločka narodnosti. — Izid takega popisovanja (kakor je bilo 31. grudna 1869. l.) je tedaj to, da so na Kranjskem med pričujoče domačine (Slovence) šteti vsi tisti na Kranjskem stanujoči avstrijski državljani, od katerih je bilo domovje dvomljivo ali neznano, — vsi tujci, kateri so si domovinstvo tukaj pridobili, dalje oni, ki so kedaj na Kranjskem državni služabniki

bili, in zadnjič vsi v trdni djanski službi stoječi uradniki dvorni, državni, deželni in javnih zalogov, doktorji itd. Od tod, „Rechenmeister Tagblatt“ le mala številka nazočih tujcev. — Nasproti pa so popisani kot nepričujoči domačini (Slovenci) z družinami vred vsi tisti, ki so kedaj na Kranjskem kot državni služabniki prebivali, od katerih ni dokazano, da si so drugej domovinstvo pridobili in vsi taki, kateri so zadnje trdno državno službo imeli, pa zdaj v drugih deželah za to živijo, ker so se v pokoj podali, ki so iz državne v privatno službo prestopili, ali pa taki, ki so iz državne službe djani, naj so Nemci ali pa drugi avstrijski državljani. — To je pravi vzrok one „velike“ številke, s katero hoče „Tagblatt“ dokazati, kolika večina je onih Slovencev, ki se olike in dobrot tujcev v drugih deželah napivajo, proti pohlevnim tujcem, ki slovenski komis grizejo!

Ščip.

Iz Kamnika 14. jul. — Dopisniku iz Kamnika v zadnjem listu „Novic“, ki me je nekako zmešano in zbrojeno ter popolnoma po krivici karal, odgovorjam: „dokler se boste s svojo pametjo kregali, se Vam bo vhod v čitalnico branil in tudi za uda njenega sprejeti se ne more. — To sklenil je odbor. Sicer Vas obžalujem.

Anton, odborniu.

S Podsoviča 10. julija. — Evo „Novicam“ nekaj „masla“ nemške kulture! Posestniku hiše je bilo od dotične županije ukazano na neko njegovo poslopje za stanovanje napisati novo hišno številko. Na slovenski dopis odgovori mož, bahaje se z nemščino, tako-le: „M. M. Wird nicht Bewiliget in saine Schta die Numara auf schraiben. Wamer Ale schtalungen Numaren haben werde, dan wird Bewiliget“. — Drugi je bil pred dostojno županijo poklican, da bi se zavoljo tega, ker se je za pogorelca delal, pa ni bil, in milodarov nabiral, odgovoril. Ta človek je o svojem času 6. latinsko šolo študiral. Prošnja za odloženje obroka, odločenega za obravnavo, bila je tako-le sestavljena: „An die Gemeinde-Vorsteherung Adelsberg. Uebertragungs-Gesuch. Am 15. d. M. erhielt ich durch den Gemeindeglied Diener von Seite der Gemeinde Vorstand eine slavische Vorladung, welche ich nicht weder lesen noch verstehen konnte, blos durch Anfrage von Gemeinde Diener in Erfahrung brachte, dass ich am 17. d. M. im H.-Nr. 108 zuverlässlich erscheinen soll. — Indem mir aber die Zeit und Umstände am besagten Dato zu dieser Vorladung zu erscheinen nicht zulässt, aus Grunde dessen wie bekannt, das mir am 3. d. Mts. durch Feuersbrunst im Jahre 1846 an mich bis zu meinem Tode in Abhandlungsprotokolle ddo. Bezirks Gericht Adelsberg überlassene Wohnungsunterkunft im H.-Nr. 33 abgebrand worden ist, alwo mir am 5. d. Mts. in Planina Mühlthal, Vigaun und Zirknitz durch Mildung meines abgebrandten Unterkunfte einige Bretter versprochen haben, damit ich die 4 Quadrat Mauern zum Schutze der regnerischen Witterung bedecken kann. — Im Falle ich in die 3 benannten Ortschaften nicht genug Bretter zusammen Sammeln werde, so bin auch bemüssiget annoch Gelegenheitlich in die Sakfabrik Lasserbach und Laas an denen Sägen eine derlei Sammlung zu bitten, dass ich die Mauer meiner Wohnung von Zusammenstürzen beschützen kann. — Aus diesen Grunde des weiten Wege (insbesondere meiner 61 Jährigen Altersschwäche) gedenke ich längere Zeit auszu-bleiben, — daher ich bitte: Die Gemeinde Vorsteherung wolle, statt den am 17. d. Mts. bestimmte Vorladung auf einen weitem Monat zu übertragen. — Sollte aber an mich eine Almosen theilt werden, so bitte solche bis zu meiner Rückkunft aufzubewahren“. — Tretji, posebno od nemške kulture oblizan človek, je bil podčastnik topničarstva, se pečá zdaj z lovom rib in tičev

in pa z zakotnim pisarstvom pri kmetih; eden njegovih spiskov, ki so ga zagovarjenci morali z 1 gold. 60 kr. plačati, se glasi tako-le: „An die Gemeinde-Vorsteherung in — — Wir unterthanigst Gefertigte 4 Mann bitten, um Tagsatzung-Uibersatzung, Uibersetzung, laut Adelsberg 2. Jänner 1871 Nr. 8 gültigst zu verwilligen in selbe vermöge Rekuses Einhalt ohne Unkosten zu verwalten, wir aber bereitwillig verbleiben um 3 Monate Frist — unterthänigste Andreas Mehar, Anton Fečur, Anton Miklaučič, Franz Schigur durch mich: Frz Kovač“. — Naj razsodi zdaj „Tagblatt“: ali ga ni sram tacih pisavev in ali so taki nemški spisi bolj razumljivo nego slovenski, ako bi tudi prav slabo sestavljeni bili. *)

Tifonta.

Iz Ljubljane. (Kmetijska družba zedinjena z zastopnikoma c. k. deželne vlade in deželnega odbora) je v nedeljo imela sejo, v kateri so se obravnavale take zadeve, v katerih c. kr. ministerstvo kmetijstva družbi kmetijski daje podpore (subvencije). Gosp. dr. Orel poroča najprej o pismu grofa Lanthieri-a zaradi stanja grajščine na Slapem, na kateri gré za napravo sadje-rejske in vinske šole. Sklep je bil ta, da se odloži odgovor gospodu grofu, dokler vitez Gutmansthal ne poroča o Bršlinu, ki ga je pl. Langer ponudil za napravo kmetijske šole. — Potem poroča gosp. Schollmayer, da tiskarnica Blaznikova prevzame tisek njegovega spisa o letini kranjski za 1870. leto in iluminiranega zemljovida, na katerem kmetovalec vidi različne zemlje naše dežele. Ker Blaznik napravi vse to za prav majhen denar in lično, je zbor enoglasno sklenil, naj se natisne to delo v 1000 iztisih, ki se priložijo družbenemu letopisu. — Za tem poroča dr. Jan. Bleiweis, da je knjiga „Nauk o umni živinoreji, slovenskim gospodarjem spisan“, že vezana, in da tedaj je treba zdaj ceno za prodaj odločiti. Ker knjiga obsega blizo 9 pól in jej je priloženo 20 tabelj s podobami, na katerih se vidijo vsa najbolj imenitna plemena konj, goved, ovac in prešičev, dalje molzna oglekala, in so narisani zobjé, na katerih se spoznava starost kónj, goved in ovac, je pri ličnem papirji in tisku ta knjiga gotovo najmanj 2 gold. vredna. Al ker družba kmetijska želi, da bi te bukve prišle v roko vsacemu našemu gospodarju in je za tisek nekoliko podpore dobila od sl. ministerstva, je zbor sklenil prodajati jo vezano le po 80 krajc. — Konečno je dr. J. Bleiweis po ukazu ministerstva predlagal: za ktere reči in koliko za vsako naj se za leto 1872. ministerstvo prosi podpore. Sklep je bil, da za vse mnogovrstne zadeve naj se prosi skupaj 28.600 gld. podpore, in sicer za napravo kmetijske šole 10.000 gld., za poljsko statistiko 1000 gold., za kmetijske mašine in orodja 1000 gold., za napravo gnojišč 300 gold., za različna semena 400 gold., za pospeh sadje- in vinoreje 1000 gold., za lan in predivstvo 300 gold., za nakup žlahne goveje živine in premije 7000 gold., za nakup ovac in prešičev 2000 gld., za čbelorejo 400 gold., za gozdarstvo 1300 gld., za vodne kalí na Krasu in v suhi Krajni 3000 gold., za svilorejo 500 gold., za družbeni vrt 400 gld. — Milovalo se je pri tej priliki, da naši kmetje, ki z velikim veseljem segajo po nekterih oddelkih za zboljšanje kmetijstva, so v nekterih še preveč zanikerni, in to posebno o napravi umnih gnojišč, o pospehu gozdarstva, o napravi občinskih trtnic. Treba, da se zdramijo vsaj umniši naših gospodarjev in so drugim v izgled, da tako zanemarjeno ne ostane nič!

— (Iz seje deželnega odbora 14. julija.) Deželni odbor je sklenil, da se najdenčeki iz deželne porodnišnice, ako ubožne nezakonske matere v porodnišnici umrejo, dadó županijam, kjer so umrle matere domá, na občinske stroške na izrejo, in sicer proti povračilu primernih stroškov za pot po najdenca; ako bi se pa ne dalo izvedeti, kje umrla nezakonska mati ima pravico domovinstva, bode dežela za take zapuščene najdenčkeke skrbela. Otročje posteljice se bodo zastonj dajale revnim materam najdenčekov in županijam. Tudi se revnim materam pri odhodu iz porodnišnice z otrokom dá podpore po 1 do 5 gold. po daljavi pota do domačega kraja itd. — To vse je pa deželni odbor le začasno sklenil, dokler deželni zbor za trdno ne odloči, kako ima biti. — Županstvom in duhovnijam, je sklenil deželni odbor, razposlati razglas, naj se ne branijo poštenim in zanesljivim ljudém dajati spričala za jemanje špitalskih otrok na rejo, in sicer iz ljubljanske porodnišnice, kjer je še pred prestankom najdenišnice 26 otrok ostalo, in tržaške porodnišnice, v kateri je veliko kranjskih najdencev. Reja tacih otrok v špitalu prizadeva deželi, to je, onim, ki davek plačujejo, veliko veliko večje stroške, ker se mora za otroka in amo plačati. — Na pritožbo županije v Beli peči (na Fužinah), da jim Radečani branijo po svoji občinski poti voziti na železnično postajo, je deželni odbor odločil, da Radečani občinske poti ne smejo zapirati, ker imajo občinskih potih vsakdo pravico hoditi in voziti, ako pa Fužinarji čez navado veliko po Radeški občinski poti vozijo, so dolžni, da jo v primeri tudi popravljati pomagajo. — Na podlagi poročila cestnega odbora ljubljanske okolice je deželni odbor prošnjo vasí Golo in Škril za novo razdelitev popravljanja skladnih cest odločil, da se bodo skladne ceste na novo razdelile, kedar se nove glavne županije dejansko vpelejo in da se bode takrat vstreglo željam prošnikov. — Prošnjo županij v Velikih Laščah, v Vidmu, v Podgori, v Kompoljah in v Turjaku za napravo večje vožne pošte med Ljubljano in Kočevjem je deželni odbor poštnemu vodstvu v Trstu izročil in dovoljenje te prošnje priporočil. — Vrhničanov in nekterih sosednih vasí za odpravo vodnine od čolnarjev na Vrhniki in v Ljubljani c. k. finančno ministerstvo ni vslušalo.

— (Iz govorniških váj), ki so bile o časništvu slovenskem predzadnjo soboto končane, povemo danes nekoliko več. Gosp. Nolli je poprijel besedo samo za to, da svoje mnenje razodene o nemškem ljubljanskem časniku za slovenske interese. On misli, da tak lokalni časnik ni potreben, ker, če ima namen delati na nasprotnike, se ta namen ne doseže; nasprotna stranka dobrih člankov, ki jih je imel „Triglav“, ni brala, najraje pa v škandalih se gibati, kakor dela „Tagblatt“, ni dostojno poštnemu časniku. Nollijeva misel je ta, naj bi se od zmožnih narodnih pisateljev več in pogostoma dopisovalo v vnanje, nam prijazne nemške časnike, da izvé svet, kako in kaj je pri nas, in se bralcem nemških časnikov odkrije resnica, ktero nasprotniki v laž obračajo. Potem nasvetuje pot, kako naj bi se osnovalo tako dopisovalstvo. Videlo se je, da je ves zbor odobril nasvèt neke organizacije stanovitnega dopisovalstva v vnanje nemške časnike.

Za g. Nolli-jem govori predsednik dr. Jan. Bleiweis, spustivši se v vsa 4 vprašanja, ki jih je stavil dr. Razlag, ko je sprožil razgovor o časništvu slovenskem. Kazaje na to, kako važni so od nekdanj časniki in še posebno dandanes, in pritrjeva mislim dr. Razlaga in dr. Coste, da le dobri časniki so na korist ljudstvu, prestopil je na 1. vprašanje: koliko in kakoršnih časnikov nam je treba? Odgovor je bil na kratko ta, da malo, pa dobrih. Vsacemu

*) Vredništvo samo je videlo vse te čečkarije ter more potrditi, da ne za besedico niso drugač. Vred.

časniku — je rekel — je treba dvojnega življeja: duševnega in materijalnega. Ne unega, ne tega nimamo Slovenci preobilo. Duševni življeji časnikom podajajo pisatelji — sodelovalci. Lahko bi jih imeli veliko, al žalibog! mnogo zmožnih mož drži križema roke; ne pišejo nič, ne delajo nič, a vendar hočejo domoljubi biti! Nekteri pa sedijo le na prestolu kritikov; v hitrici pregledajo naslove lista in beró potem le, kar jih posebno mika, od vsega družega, za kar se časnik trudi, nič ne vedó, in kmalu — obsodijo list, ali pa ga v zvezde kujejo, ako jim po njihovem godu kaj pové. — Materijalni življeji pa so naročniki. Da jih med samo pičlim poldrugim milijonom duš, ki jih šteje slovenska zemlja, ne more obilo biti, to vé vsakdo lahko. Če pa vzlasti več časnikov isto polje obdeluje, je to še očitnejše. Da bi si tedaj nekteri časniki privabili več naročnikov, skušajo pozornost na-se vleči na pošteni, a tudi nepošteni poti — in tako, žalibog! se začnó prepiri v lastnem taboru, o katerem se radujejo in roke manejo le naši nasprotniki. Istina je, kar je rekel neki rodoljub: „več časnikov, več prepиров“. Nihče ne more zahtevati, da bi vsi časniki v vsem v en rog trobili; al kdor le škandalov išče v osebnih napadih, ta ni prijatelj tega, kar je pravo in na korist domovini, ampak le srd svojo razliva na papir, da bi vpravičil svoje grehe in morebiti delal dober „geschäft“. Še veliki — česki narod je take prepire v lastnem taboru spoznal za veliko nesrečo, — kaj še le pri nas mali peščici! — Kakošnih časnikov pa je želeti? Na to vprašanje je odgovoril govornik s tem, da je rekel, vsaka vrsta znanstev in djanskih dnevnih potreb bode naj zastopana, tako politika viša, politika národna, pravne zadeve, cerkvene, šolske, kmetijske in obrtnijske, lepoznanstvo, humoristika in tudi mladež naj ima svoj list. Vse te vrste imajo lahko za vzdržanje potrebnih naročnikov, in ni treba, da bi vsak vse časnike imel; nepotrebni so pa časniki enolični s tem izgovorom, da vsak kos slovenske zemlje mora imeti svoj lokalni list; vsaj tudi drugi časniki donajajo dopise iz teh krajev. Vse gori imenovane vrste imamo že zastopane v našem sedanjem časništvu bolje ali slabeje, samo časnika za višo politiko nimamo ter ga prav zeló pogrešamo, za národno politiko pa imamo celih 7 listov! Govornik razklada potem obseg časnikov za višo politiko, ki pretresajo vsa velika vprašanja, ki stresajo svet, in če tudi izprva od daleč, postanejo sčasoma domača vprašanja. Za izomiko politično našega naroda nam je tak list živa potreba, ki se vé da potrebuje vrednika in sodelovalcev mnogostransko izvedenih. Zadostoval bi nam tak list, ki bi le vsak teden ali vsacih 14 dni enkrat izhajal, ako bi bil le nekoliko izvrstni „Reform-i“ podoben. Dokler do takega lista za višo politiko ne pridemo, nimamo velicega lista, ker velikost papirja še ne dela velicega lista. — Naposled govornik razodeva še svojo misel o nemškem časniku za slovenske interese ter se spominja tú vsem učencem nepozabljivega prof. Krsnika dobroznanega pregovora: „Nun ja, man muss die Sachen immer nehmen wie sie sind“. Večina govornikov — je rekel dr. Bleiweis — je zagovarjala potrebo nemškega lokalnega lista, manjščina ga je odbijala. Marsikdo se menda boji, da ga bodo za nemškutarja imeli, če zagovarja nemški list. Mene ni strah, da bi me za tega del vrgli v koš nemškutarjev. Nekteri pa nimajo pravega pojma o tem, čemu naj se izdaja nemški list. Tem, ki pravijo: „narod ne potrebuje nemškega lista“, tudi jaz pritrjujem, ako se pod narodom umeva naše prosto ljudstvo slovensko. Al národa pri nas je še družega več. Prezreti ne smemo narodnjakov

naših poštenih, z dušo in telesom udanih domovini naši slovenski, a še v zgolj nemških šolah izučeni, ki tedaj krvav pot potijo, predno preberó le eno stran slovenskega lista in ki se ne bodo več učili slovenske slovnice; taki ne beró naših listov, ker jih pretežko beró. — Prezreti ne smemo dalje naših rojakov z motljenih in zapeljanih le po hudobni propagandi naših nasprotnikov, tedaj rojakov za poduk pripravnih. Za te dve vrsti rojakov je potreben nemški list v Ljubljani, vsaj enkrat v tednu, in sicer zato, da se prvi vedno okrepčujejo, drugi na pot spoznanja resnice pripeljejo. Je sicer še tretja vrsta rojakov naših, ktera v španoviji z nekterimi ptujci, je od hudiča nemčurskega obsedena; ta vse črti, kar je slovenskega, in z blatom ometava tudi najpravičniso zahtevo Slovencev. Za to koterijo nam ni treba nemškega lista, ker je nikdar preverili ne bomo; al to, kar se v nemški besedi od nje na papir spravi in po svetu pošlje, to je treba pretresti, da svet vidi hudodelstvo laži in obrekovanja. Gledé tedaj na modro načelo: „man muss die Sachen immer nehmen, wie sie sind“, se mi kaže živa potreba nemškega časnika v Ljubljani. In kaj hočemo samo mi Slovenci, ki vsaki dan požiramo nemške liste, koračiti po taci visocih birgljah prevzetnih, da smo že razžaljeni, če je beseda o nemškem časniku, a vendar vidimo, da tudi Čehi in Moravani imajo nemška lista, in Hrvatje celó nemškega in italijanskega v brambo svojih pravic proti Nemcu in Lahu. „Kärntner Blatt“, ki ga v Celovcu izdaja g. Einspieler, je tudi hvale vreden list. — Zagovarjaje nemški lokalni list se pa skladam popolnoma z mnenjem gosp. Nollija, da osnova marljivega dopisovanja v vnanje liste je živa potreba. Tako se bode skrbelo na vzunaj, a treba je skrbeti tudi za domá. Govornik je sklenil govor svoj s tem, da je rekel: če tudi z našimi razgovori ne enega lista ne bomo spravili na dan, vendar gotovo nismo po vse prazne slame mlatili; nekatere ideje padejo morebiti kot dobro seme v rodovitno zemljo.

Konečno še poprime besedo dr. Razlag in blizo tako-le govori: Naj še jaz svoje misli po obširnem razgovarjanji o tem po meni sproženem predmetu povem. Prepričali me govorniki niso, da je političen dnevnik pri nas že na svojem mestu, ker še se za manjši list težko najde vrednik, ki bi hotel nehvaležnemu poslovanju žrtvovati svoje življenje, pri nas so pisatelji le diletanti, ker brez družega zaslužka pri malem narodu ne more nobeden izhajati. Dnevnik bi potreboval dva dobro plačana vrednika in tukaj je poglavitna zavira za dnevnik. — Tudi se ne skladam z mislijo, naj se osnujejo posebni gospodarski listi, ker že imamo boljše liste take vrste, namreč „Novice“ in „Slov. Gosp.“, ki tudi druge zanimive reči na veselje svojih naročnikov prinašajo. — Lepoznanski list bi jako koristen in potreben bil, vendar celó dobro vredovani „Glasnik“ ni našel zadosti podpore, toraj se naj „Besednik“ pomnoži, da bode tudi na lepoznanškem polji izdatniše deloval in v vsaki slovenski hiši enega prejemnika imel. — Koristen pa bi nam bil znanstveni časnik, ker vendar slov. „Matica“ dovolj prostora v svojem „letopisu“ tudi za take članke odločuje, bode še le prihodnost pokazala, če je poseben znanstveni časnik tudi potreben. — Časnik za visoko politiko pa bi le takrat mogoč bil in vspešno deloval, ako bi se pisal za vse južne Slavene in meni se potrebno dozdeva, da bi vsak izobražen Slovenec moral znati tudi hrvatsko-srbsko narečje in nasproti tamošnji slovensko. Toraj se naj v čitalnicah in v srednjih učilnicah, kar že „Organisations Entwurf“ predpisuje, tudi ta narečja imajo učiti, zatoraj bi nam potreben bil poleg jedernate slovnice mali slovar, kateri bi samo v teh narečjih raz-

lične besede obsegal in v tem obziru si pridržujem v matičnem odboru dotičen nasvet staviti. — Za brambo narodnih pravic v nemškem jeziku pa bi mesečnik jako potreben bil, ker zunanji listi, v ktere naj bi se prav marljivo dopisovalo, le sprejemajo bolj obče zanimive razprave. Skrbimo toraj vsak po svoji moči, da združujemo dobre slovenske časnike in žrtvujemo čas in denar, da sedaj že precej dobro osnovani časniki častno izvršujejo svojo nalogo.

— (*Čitalnica naša*) sme po vsej pravici nedeljski večer 16. julija v kroniko svojo zapisati iz več obzirov. Udje čitalnični so se poslužili ta večer podeljene jim pravice in obilo pripeljali svojih prijateljev in znancev vseh stanov k tej veselici pod milim nebom na vrtu, kakoršno vsako leto napravlja čitalnica o poletni sèzoni. Veselje je bilo, na lepo okinčanem in razsvitljenem vrtu in v družih prostorijah videti zbranih najmanj 2000 osób, med kterimi v veliki večini krasni spol. Komur prusizem ni še popolnoma omamil narodnega čutja, moralo mu je srce radosti igrati, ko je videl toliko množino domovini svoji po vse udano, ali njej izmed gostov vsaj ne zoperno. Kamor koli si pogledal, povsod obličja vesela, povsod živahna konverzacija; — morebiti, da je v kakem kotu samec stal kdo in pisano gledal veselje živo. — „Besedo“ je začela godba sl. grof Huynovega polka; vsaka številka programa, ki so ga zadnjič „Novice“ že razglasile, je bila s pohvalo sprejeta, osobito pa lepa „popotnica hrvaška“, ki jo je velecenjeni skladatelj Zajec zložil Mrazoviću na slavo. Trikrat jo je godba morala ponavljati. Ko je godba izvršila prvi del programa, je gosp. Nolli bral s živahnimi živio-klici sprejete telegrame gosp. Mrazovića iz Zagreba, čitalnice Rojanske poleg Trsta in od gosp. H. Žarka v imenu Krških Slovencev. Potem pa je gosp. P. Grazelli, mojster govora, stopil na oder in govoril slavnostni pozdrav zbranemu društvu, ki ga je zložila gospá Lujiza Pesjakova, ki tudi je bila pričujoča. Glasil se je govor, navdušeno večkrat, posebno pa še h koncu poslavljen, tako-le:

Tiha, nema je tožila
Zapuščena zemlja mila
Dolgo vže po luči dné;
In nebó je žalovalo,
Hrepeneči pošiljalo
Svoje tužnosti solzé.

Zdihovali gozdi, logi
So po petja sladkem krogi,
A zastonj je vse biló;
Mrtva, žalostna tišina
In samotna je temina
Trla nado jim željnó.

Upala si nij cveteti
Mlada roža in žareti,
Jo morilo je gorjé;
Kje je, kje ozvezdje bilo,
Ki bi sè poljubov silo
Vneti moglo jej srcé? —

O blaženstvo! Zdaj oblaki
Plavajo po čistem zraki
Zmeraj bolj in bolj lehkí,
In z nebeško se lepoto,
S čarodejno mu krasoto
Solnce zlato probudí!

Roža se cvetoča vzdigne,
In vonjava blaga švigne
Po zefiru do nebes;
Logi, gozdi zelenijo,
Pesni sladke saj glasijo
Pod oblóki se dreves.

Zemlja cela se raduje,
Ker temoto namestuje
Novega življenja žar;
Odmaknili so se jezni
Vsi viharji zdaj ljubezni,
Ki razširja svit in čar. —

Takov svit po dolgi noči
In gojèni želji vroči
Samo nij narava vsa
Hvalepolna zdaj sprejela,
Ampak lepa se dežela
Tudi srečna mu smebljá.

Kajti dan napóčil dragi,
Dan sijajni je in blagi
Sè nadzemeljsko močjó,
Njej, deželi, kjer junaški
Bratje bivajo hrvaški,
Ki so zmágali krepkó.

In naj srečni bomo drugi
Ž njimi, ki po tmíni, tugi
Solčno gledajo svetlóst;
Zmaga njihova je častna
Tudi naša zmaga lastna,
Nas ojača njih krepóst.

Pobratinstva saj vezilo,
Ki nas veže ž njimi milo,
Bo obstalo večni čas;
Brat od brata se ne loči,
Dokler srce mu ne počí,
To narave je ukaz.

Da, da! bratje naj veseli
Bodo, ki so pretrpeli
Toliko in so izgled,
Da pravice nam bandero
Jezov zmago tisočero
In jih vniči naposled.

In če tudi niso zdrave
Vse še rane njih krvave,
Če znabiti še nové
Jim bolesti se rodijo,
Ki življenje spet greníjo
Stanovitno naj trpé:

Kjer ljubezni žarki sveti
V srcu národa so vneti,
Ki za dragi dom živí,
Kjer možjé delijo pravi
Dušno moč časti in slavi,
Tam svobóda se bliščí!

Živeli tedaj, Hrvatje,
Zvesti in pogumni bratje,
Bog daj srečo jim trdnó!
Živeli rodovi Slave,
Ki peljali do višave
Radi majko bi sladkó!

Zdaj je pevski zbor čitalničin pod vodstvom svojega izvrstnega pevovodje gosp. Valente pel dobro izbrane zборе, med kterimi ste vzlasti Fleišmanova „Vojaška“ in narodna „Hrvaška domovina“ bile z veliko pohvalo, posebno pa narodna „Još Hrvatska ni propala“ s gromovitim navdušenjem sprejeta. — Ko je pevski del programa bil dovršen in je še družbica z g. Erženom odpela mične pesmice, je spet vojaška godba začela svirati večidel plesalne komade; zdajci pa se je jela polniti dvorana, in mladi svet, vkljub silni vročini, plesal je blizo do dveh. Tako se je tedaj „beseda“ od konca do kraja vršila jako veselo in v najlepšem redu. In vendar nedolžna ta stvar ni bila — brez grenkih skušenj, o kterih je treba očitno reči besedo. Povedati moramo namreč, da nad to „besedo“ kmalu bi bil visel Damoklejev meč policije! Čitalnica že čez 10 let živi; pelo in govorilo se je v besedah v dvorani in poleti na vrtu mnogokrat in marsikaj, a nikdar še ni imela pri svojih veselica h policijskega komisarja. A zakaj ta večer? bodo začudeno vprašali čitatelji. Vrag vedi, kateri nemčur je izlegel laž in nahujskal policijo s tem, da 700 Hrvatov, ki domá še ne smejo demonstrirati zoper Andrassy-a, pride k tej veselici in da biškup Strossmayer je dal v ta namen 2000 gold. Hrvatom za pot v Ljubljano!!! Naša c. k. policija je to grdo laž, čeravno hudo oskrunja čast Njegove ekscelencije biškupa Strossmayer-a, verjela kakor evangelij — vkljub vsem ugovorom predsednikovim. Bil je zatega del že ves aparat, ki se tiče združevanja po postavi od leta 1867., nastavljen, vendar ob 3. uri popoldne opuščén zato, ker — — nobenega Hrvata ni bilo po železnici v Ljubljano in se je tedaj tudi med potjo zgubilo 2000 glđ. Strossmayerjevih! Mi milujemo c. k. deželnega predsednika pl. dr. Wurzbacha, da se je dal po lažnjivih prerokih tako strašno speljati na led. Naj bi ga ta dogodba prepričala, kako lažnjiva so mnogokrat ona „skrivna poročila“, ki se nosijo vladi na uhó in kako lahko krivičen sum letí na poštene ljudi! Naši junaški bratje Hrvati, ki so Avstriji žrtovali več krvi v enem leta 1848. kakor vse nemške dežele, ki dandanes „liberalizem“ godejo, v 30 letih (priča temu čez 20.000 vdov hrvaških), ne bodo hodili v Ljubljano nagajat Andrassy-u; oni imajo vse drugo mesto za brambo svojega prava — deželni zbor; ondi bo Andrassy kmalu čul vse druge glasove, kakor jih čitalnice pojó. Rodoljubje Strossmayerjevo pa, čisto kot zlato, prevzvišeno je, da bi ga doseglo tako zaničljivo tihotapstvo!

— (Nemški gospodje na rotovžu) nam nameravajo povikšati davek gostaščine in mestu dolg narediti za milijon gold. Kdo bo unega plačeval, to se vé, kdo pa tega, to dozdej le sam Bog vé!

— Zaporedoma nam je nemila smrt vzela dva občespoštovana in res velike časti vredna rodoljuba: dekana trebanskega gosp. Jož. Rozmana in dobrepoljskega kaplana gosp. Matija Smolej-a. Domovina po pravici žaluje na grobu njunem. Naj v miru počivata.

— („Brencelj“ zaprt) — to je kakih 700 iztisov zadnjega lista, ki še niso sfrčali po svetu, je c. kr. sodnija v prepoved djala. Riesterjeva „pasja krota“ je neki vzrok tej konfiskaciji.

— (Dramatičnega društva odbor) daje na znanje, da bode letošnji redni občni zbor dram. društva v četrtek 3. avgusta ob pol 8. zvečer v čitalnični dvorani. Dnevni red bode: 1. Prvosednikov ogovor. 2. Tajnikovo sporočilo. 3. Blagajnikovo sporočilo. 4. Volitev prvosednika, blagajnika in 10 odbornikov. 5. Odborovi predlogi o preuredbi društvenih pravil. 6. Posamesni predlogi družabnikov. Načrt preurejenih pravil se bode razposlal družabnikom ob enem s knjigami za četrto društveno leto (1870) in letnim sporočilom. Po končanem občnem zboru bode pevska zabava v čitalnični gostilnici. — Podpisani odbor daje tudi na znanje, da hoče za slovensko gledališko zimsko sezono 1871/72 engajirati s stalno mesečno plačo več moških in ženskih igralnih moči, osobito za spevoigre. Kdor želi o tej zadevi stopiti v razgovor z društvom, naj blagovoli svojo ponudbo poslati odboru dram. društva do 15. avgusta, kjer izvé tudi natančneje pogoje.

Odbor dram. društva.

— (Poberki iz časnikov.) „Tagblatt“ je te dni iz „N. fr. Presse“ ponatisnil članek pod naslovom „Eindrücke“, češ, da ga je spisal o slovstvu slovenskem neki skozi Ljubljano potujoč tujec. Kdor sleparije judovskih časnikov pozna, lahko ugane, da ta naše slovstvo sramotivni članek je skoval kak ljubljansk „Tagblattovec“ ter ga poslal „Pressi“ zato, da ga je prepisal potem v „Tagblatt“. Ni vredno, da bi psovke ciganove zavračali z besedo, — za take „Eindrücke“ bi se spodobila le leskovicica.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Delegaciji menda danes končate svoje delovanje in tako je zdaj vsega dunajskega zbora konec. Najživahnejša je bila razprava o potrebščinah vojaških. Ministerstvo vojaštva je razun svojih lastnih dohodkov, kateri niso ravno prebogati in izdatni, zahtevalo za 1872. leto za navadne potrebščine 83 milijonov in 152.543 gold., za nenavadne pa 16 milijonov 72.129 gold., tedaj skupaj blizo 99 milijonov gold. Odbor finančni je izbrisal 14 milijonov in 800.000 gld., dokazuje, da zadnje 3 leta je ministerstvo za vojaške potrebe zmirom več potrosilo kakor je dovoljeno bilo: za navadne potrebe čez 14 milijonov več kakor leta 1869., čez 12 milijonov več kakor za leto 1870. in za 6 milijonov več kakor leta 1871., — za nenavadne pa čez 11 milijonov več kakor 1869. leta, za 12 milijonov več kakor 1870. leta, nasproti pa 3 milijone manj kakor 1871. leta. Res je pa, da je bilo za armado stroškov več potreba: leta 1871. se je pomnožilo konjikov za 8610 mož in 7626 kónj in za leto 1872. treba bode 13. topničarskega polka, 13 kadrov pri 13 baterijah itd. — Veliko in marsikaj se je besedovalo v delegaciji in glasovalo od nemške strani včasih tako norčavo, da je isti poslanec v enem hipu glasoval za oba nasprotna predloga. Konec vse razprave je bil

po vsem ta, da so se v delegaciji dovolili stroški tako, da so sklepi v sredi med tem, kar je ministerstvo zahtevalo in med tem, kar je odbor nasvetoval. Če ni vse tako, kakor bi imelo biti, kriva je ustavoverska stranka, ki je večino imela v državnem zboru in v delegaciji in so sklepi večidel izpadali po njeni večini. Preneumno je tedaj, kar „Tagblatt“ blodi o krivdah naših in drugih federalističnih poslancih!

— Po končanem državnem zboru se začne akcija (delovanje) ministerstva. Tako smo večkrat slišali. Zdaj bomo videli, kako in kaj. Pri vsem zaupanju na dobro voljo novega ministerstva nas je vendar strah — pred državnim kancelarom Beustom, pred katerim ustavoverci na kolenih ležijo, ki bi grofa Hohenwarta radi v žlici vode potopili. Ustavoverci morajo že vedeti, zakaj unega ljubijo, tega sovražijo, — po naših pa je to za Avstrijo velika nesreča. Menda res ne pridemo do sprave, dokler — Beust ne gré kam za poročnika.

— Kdaj se začno deželni zbori, ni še gotovo. Vsaj v vročini pasjih dni ne; to bi bilo slabo znamenje.

— Zbor dunajskih federalistov pod imenom „Patriotentag“, ki je bil v soboto, je privabil blizo 600 deležnikov, ki so se vdeležili razprav po določenem programu pod predsedstvom dr. Prohazke. Tudi dr. Costa, še bivajoč na Dunaji kot ud avstrijske delegacije, se je vdeležil zborovanja, in ko je stopil na oder, je bil, kakor „Vaterl.“ piše, z viharnimi slavaklici sprejet; izvrstni njegov govor pa je odločil, da so bile vse točke programa soglasno sprejete. Med sovražniki avstrijskih domoljubov — je med drugim rekel — je najnevarniši sovražnik laž, — laž, ki kakor črv razjeda politično in socijalno življenje; in predrzno kakor nikdar, gospoduje v liberaluških časnikih. Grenke so morali požirati oni „socialdemokrati“, ki, poslani od judovskih kolovodjev, so nameravali razdjati zbor; al ni jim obveljalo. Glasovalo se je, in sprejete so bile vse resolucije. Dr. Costi pa gré čast, da je v stolnem mestu cesarstva avstrijskega pogumno povzdignil zastavo federalizma.

Česko. — Mladi cesarjevič naslednik Rudolf še zmirom biva na Českem, povsod sprejeman ljubeznjivo in slavno. Presvitli cesar bi menda ne bil si izbral ravno sedanjega časa, da je dal prvemu svojemu princu potovati po Českem, ako bi ne bila sprava s Čehi toliko kakor gotova.

Denarni zapisnik Matice slovenske.

Pri XXI. odborovi skupščini so bili v Matico sprejeti naslednji udje.

Z doneskom za 1869. in 1870. leto:

Gospod Križekar Edvard	nadporočnika 53. polkovnije nadvojvoda Leopolda v Zagrebu	2 gold.
„ Bojer Antonin		2 „
„ Rupnik Janez, učitelj v Vobrah		2 „
„ Koglnik Lukež v Vobrah		2 „
„ Eisenhuth Mir., stolar in posestnik v Zagrebu		2 „
„ Zeininger Bojimir, pekar v Zagrebu		2 „
„ Magdič Franjo, profesor v Zagrebu		2 „
„ Huter Ivan, sedmošolec v Celovcu		2 „
„ Hibšar Fabijan, notar v Brodu		2 „
„ Znidaršič Jakob, modroslovec v Beču		2 „
„ Knauschner Vit, pivovar pri gg. Kozlerjih		2 „
(knjige naj dobiva izvrsten učenec ljubljanskih srednjih šol)		

Kursi na Dunaji 18. julija.

5% metaliki 59 fl. 40 kr. Ažijo srebra 121 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 68 fl. 90 kr. Napoleondori 9 fl. 83 kr.